

ADA DOMAŃSKA

ROBERT ZAJKOWSKI

PERCEPCJA WPŁYWU IOB NA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W OPINII BENEFICJENTÓW WSPARCIA W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM

Słowa kluczowe: instytucje otoczenia biznesu, przedsiębiorczość, pomoc publiczna

Keywords: business support institution, entrepreneurship, public support

Klasyfikacja JEL: G23, G38, H81, O43, O44

Rola instytucji otoczenia biznesu w gospodarce

Instytucje otoczenia biznesu (IOB) od kilku lat stanowią bardzo wyraźny i trwałe element systemu wspierania przedsiębiorczości regionów. Współpraca przedsiębiorstw z instytucjami otoczenia biznesu, przybierająca początkowo charakter incydentalnych zdarzeń, z czasem przeobraziła się w stałe procesy uzupełniające wszystkie inne funkcje realizowane przez podmioty gospodarcze. Współczesna rola instytucji otoczenia biznesu jest szczególnie widoczna w kreowaniu nowych przedsiębiorstw, poprawie efektywności i innowacyjności, unowocześnianiu zasobów majątkowych, kształtowaniu jakości kapitału ludzkiego oraz budowie kultury przedsiębiorczej. Ze względu na szeroki zakres oddziaływań posiadają niezaprzeczalny, deterministyczny wpływ na kształtowanie współczesnej kultury biznesowej we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Od przedsiębiorców wymagają także rozwijania specyficznych umiejętności związanych z absorpcją oferowanego wsparcia.

Zgodnie z definicją instytucje otoczenia biznesu są reprezentowane przez podmioty zorganizowane w różnego rodzaju formy prawne, które świadczą „usługi wsparcia przedsiębiorczości”. Są to usługi zgodne z kierunkami wyznaczonymi przez politykę gospodarczą krajów i regionów, a ich głównym celem jest pomoc przedsiębiorcom w rozwoju oraz wychodzenie naprzeciw wyzwaniom stawianym przez otoczenie gospodarcze, społeczne i fizyczne¹. W rzeczywistości ocena siły i kierunków wpływu instytucji otoczenia biznesu jest relatywnie trudna, co wynika zarówno z samej różnorodności instytucji, jak i olbrzy-

¹ *Commission Staff Working Paper. Creating Top-Class Business Support Services*, Commission of the European Communities, Brussels, 28.11.2001, s. 7.

miej ilości najróżniejszych instrumentów wsparcia znajdujących się w ich ofercie. Zgodnie z wąską definicją zalicza się do nich²:

- 1) fundacje i stowarzyszenia lub jednostki przez nie powołane, realizujące programy rozwoju przedsiębiorczości i transferu technologii oraz działające na rzecz rozwoju lokalnego;
- 2) spółki publiczno-prywatne powołane z inicjatywy oraz przy dużym zaangażowaniu organizacyjnym i finansowym władz publicznych, podejmujące działania pro-rozwojowe i niezobligowane do generowania zysków do podziału między udziałowcami;
- 3) izby gospodarcze, organizacje rzemiosła, zrzeszenia i związki pracodawców oraz inne instytucje przedstawicielskie biznesu, podejmujące inicjatywy i działania pro-rozwojowe;
- 4) wyodrębnione organizacyjnie i finansowo jednostki samorządowe, administracji publicznej, instytucji naukowo-badawczych zorientowane na wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki.

W opracowaniach PARP wyróżniony został natomiast zdecydowanie szerszy i bardziej szczegółowy ich katalog, obejmujący³:

- jednostki administracji centralnej,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- agencje rozwoju regionalnego,
- jednostki zaplecza badawczo-rozwojowego,
- organizacje pracodawców i pracobiorców,
- izby i stowarzyszenia producenckie,
- instytucje szkoleniowo-doradcze,
- sektor szkolnictwa wyższego,
- instytucje wspierające przedsiębiorczość (inkubatory przedsiębiorczości, parki przemysłowe itp.),
- Naczelna Organizacja Techniczna,
- instytucje koncentrujące swoje działania na procesie wspierania innowacyjności firm z sektora MSP (centra transferu technologii, parki technologiczne itp.),
- instytucje doradcze i konsultingowe,
- instytucje finansowe (banki, fundusze inwestycyjne fundusze pożyczkowe, fundusze typu *venture capital*, fundusze poręczeń kredytowych).

Katalog form wsparcia, przy wykazanej wielości instytucji, jest niezwykle rozległym zbiorem, znacząco wykraczającym poza zakres problematyki niniejszego opracowania, przez co odstąpiono od jego prezentacji.

² K. Matusiak: *Rozwój systemów wsparcia przedsiębiorczości. Przesłanki, polityka i instytucje*. ITE-PIB, Radom–Łódź 2006, s. 108.

³ *Tworzenie związków kooperacyjnych między MSP oraz MSP i instytucjami otoczenia biznesu*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006, s. 13–16

Ponadto należy mieć na uwadze, że obok wpływu bezpośredniego IOB występują dodatkowo efekty indukowane, które jeszcze bardziej utrudniają właściwą ich ocenę. Można jednak przyjąć, za Global Competitiveness Report, że czynniki wpływające na jakość biznesu mają większy pozytywny wpływ na działalność przedsiębiorstw, niż się powszechnie uważa⁴. Z drugiej strony należy mieć na uwadze problem adekwatności wsparcia. Doświadczenia ostatnich kilku lat, związane chociażby z implementacją wsparcia oferowanego w ramach szeroko rozumianych projektów unijnych, pokazuje, że niektóre rodzaje funduszy cieszyły się zdecydowanie większym zainteresowaniem ze strony podmiotów gospodarczych w porównaniu z innymi⁵.

Odrębnym problemem jest merytoryczna ocena jakości oferty oraz funkcjonowania (jakość realizowanych procesów) instytucji otoczenia biznesu. W tym wypadku najlepszymi recenzentami wydają się być przedsiębiorcy, którzy korzystali z ich usług. Co prawda oceny wystawiane przez przedsiębiorców nie zawsze cechują się pełnym obiektywizmem, gdyż często towarzyszą im emocje, odczucia i wrażenia. Stanowiąc jednak mogą ciekawy barometr subiektywnej oceny płaszczyzny współpracy z instytucjami celowo powołanymi do wspierania ich działalności rynkowej.

W niniejszym opracowaniu podjęta została próba odpowiedzi na pytanie o ocenę i percepcję IOB przez podmioty gospodarcze o różnym „stażu” rynkowym. Dodatkowo, wzorem badań prowadzonych w innych krajach UE, przeprowadzono analizę porównawczą w podgrupach podmiotów „młodych” i „starych”. Kryterium podziału był rok 2004, tj. moment wstąpienia Polski do UE.

Instytucje otoczenia biznesu w województwie lubelskim

Województwo lubelskie na podstawie danych statystycznych zaliczane jest do najmniej zamożnych regionów Unii Europejskiej. Dysproporcje dzielące je od średniej krajów członkowskich UE są jednym z głównych argumentów na rzecz relatywnie wyższego poziomu wsparcia Lubelszczyzny. Potwierdzają to dane statystyczne obrazujące wartość przyznanego wsparcia w przeliczeniu na jednego mieszkańca regionu. W województwie lubelskim kwota ta wyniosła 607 zł, przy średniej krajowej 380 zł (por. tab. 1).

Dystrybucja wskazanej powyżej pomocy w znacznym stopniu odbywa się za pośrednictwem lokalnych i centralnych instytucji, w tym instytucji otoczenia biznesu. Wśród tych ostatnich najwyższą aktywność wykazują⁶:

- Lubelska Fundacja Rozwoju,
- Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny,

⁴ K. Schwab: *The Global Competitiveness Report 2012–2013*, World Economic Forum, Geneva 2012, s. 7.

⁵ Szerzej patrz: J. Kwieciński: *Stan wykorzystania Funduszy Europejskich VI raport*, BCC, Warszawa 2012.

⁶ A. Kamińska: *Wpływ instytucji otoczenia biznesu na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w regionie lubelskim*, „Barometr Regionalny” 2011, nr 1 (23), s. 54.

- Polska Fundacja Ośrodków Wspierania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland”,
- Polski Fundusz Gwarancyjny Sp. z o.o.,
- Lubelski Park Naukowo-Technologiczny,
- Centrum Innowacji i Transferu Technologii Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- lokalne klastry,
- uczelnie wyższe oraz inkubatory przedsiębiorczości.

Dodatkowo doliczyć należy do tej grupy Lubelską Agencję Wspierania Przedsiębiorczości, będącą wojewódzką jednostką organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej⁷.

Tabela 1

Poziom wsparcia województwa lubelskiego przeznaczzonego na rozwój przedsiębiorczości (w PLN)

Wyszczególnienie	Kwota ogółem	Kwota na osobę
Polska	14 629 158 192	380
Województwo lubelskie	1 319 084 666	607
Średnia	914 322 387	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Raport za 2011 r. z postępu wdrażania Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007–2013*, Departament Koordynacji i Wdrażania Programów Regionalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s. 18; *Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego PO KL w woj. lubelskim za rok 2011, Załącznik nr 7. Wartość udzielonej i wypłaconej pomocy publicznej oraz pomocy de minimis w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, Lublin 2012 oraz *Sprawozdanie roczne z wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013 za 2011 r., Załącznik nr 5*, Warszawa 2012.

Ogólnie w regionie, według różnych rejestrów, można zidentyfikować około pięćdziesięciu najróżniejszych instytucji, które w grupie celów statutowych mają zapisane wsparcie dla biznesu. Jednak, jak pokazują badania, zaledwie połowa z nich wykazuje zauważalny poziom aktywności w sferze życia gospodarczego regionu i pracy na rzecz przedsiębiorstw⁸. Mimo niezbyt korzystnego wskaźnika aktywności, te podmioty, które funkcjonują, zdają się z powodzeniem realizować główne cele, do których należy zaliczyć poziom absorpcji i wydatkowania środków. Potwierdzają to dane raportu BCC, z którego wynika, iż poziom wydatkowania środków w ramach RPO WL wyniósł na koniec sierpnia 2012 roku 57,3%, co było wynikiem znacznie przewyższającym średnią krajową (49,9%) i dało województwu 3 miejsce w Polsce (razem z woj. lubuskim oraz pomorskim)⁹.

Drugim czynnikiem, obok liczby, wpływającym na skuteczność systemu wsparcia jest jakość usług realizowanych przez instytucje otoczenia biznesu. Jej ocena jest jednak

⁷ www.lawplublin.ebip.lublin.pl/index.php?menu=prawo&stage=dok_5&name=Statut (28.02.2013).

⁸ *Regionalna strategia innowacji na lata 2008–2015*, red. M. Klepka, Oficyna Wydawnicza Politechniki Lubelskiej, Lublin 2008, s. 20.

⁹ J. Kwieciński: *op.cit.*, s. 33–34.

relatywnie trudna. Wynika to zarówno z przyczyn obiektywnych (różne rodzaje ośrodków, pełniących różne funkcje; trudna ocena efektów, które mogą być bardzo odłożone w czasie) oraz technicznych (mała liczba badań, monitoringu, danych)¹⁰. Stąd istnieje realna potrzeba monitoringu jakości usług oferowanych przez IOB, która umożliwi zarówno konstruktywną ich krytykę, jak i większą kontrolę społeczną ich działalności.

Absorpcja i percepcja wsparcia IOB przez przedsiębiorstwa

Różnice w ocenie krajowych instytucji otoczenia biznesu są relatywnie częstym przedmiotem różnorodnych badań. Jednakże analizy porównawcze, których kryterium podziału jest wiek lub też czas funkcjonowania przedsiębiorstwa, realizowane były zdecydowanie rzadziej. Wyrazisty przykład tego rodzaju badań można znaleźć w opracowaniach brytyjskich. Zgodnie z wynikami badań przeprowadzonych w marcu 2011 roku na grupie 1202 przedsiębiorstw działających na terenie Wielkiej Brytanii zauważona została dosyć wyraźna korelacja. Otóż przedsiębiorstwa młodsze wykazywały relatywnie większą skłonność do korzystania ze wsparcia instytucji otoczenia biznesu. Wśród podmiotów, które funkcjonowały na rynku krócej niż rok, aż 47% współpracowało z IOB. Natomiast w przypadku przedsiębiorstw starszych, istniejących na rynku ponad 10 lat, zaledwie 38% z nich korzystało ze wsparcia instytucji okołobiznesowych¹¹.

Do odmiennych wniosków doszli natomiast badacze fińscy. Poddali oni analizie obszernie dane statystyczne zamieszczone w raporcie „Statystyki dotyczące subsydiów gospodarczych”. Dokument ten zawiera informacje dotyczące udziału w programach wsparcia oraz sytuacji finansowej około 260 000 przedsiębiorstw. Uzyskane wyniki niezbieżnie wykazały, że średni wiek przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie, jest przeciętnie dłuższy niż pozostałych badanych podmiotów. Ponadto beneficjentami były podmioty 10 razy większe pod względem zatrudnienia, a ich średnie roczne obroty były wyższe o ponad 6 mln euro niż przedsiębiorstw, które wsparcia nie otrzymały. Wyróżniały się również pod względem średniego zysku netto, który był ponad cztery razy większy¹².

Jednakże pomimo faktu, że starsze przedsiębiorstwa były zdecydowanie częściej beneficjentami wsparcia instytucji otoczenia biznesu, odnotowały one mniejszy wpływ pomocy. Zostało to zmierzone wzrostem obrotów po otrzymaniu wsparcia, który okazał się mniejszy niż dla młodszych przedsiębiorstw¹³.

Różnice we wnioskach płynących z przywołanych badań nie pozwalają na sformułowanie jednoznacznych konkluzji. Tworzą jednak pole dla różnorodnych spekulacji, a tym

¹⁰ A. Płoszaj: *Instytucje wsparcia biznesu i promowania innowacji w województwie lubelskim*, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG, Warszawa 2012, s. 46.

¹¹ *Research to understand the Barriers to take up and use of Business Support*, Centre for Enterprise and Economic Development Research, London 2011, s. 24.

¹² J. Laakso: *Public R&D and Business Support in Finland Objectives and Impact*, Department of Economics Aalto University School of Economics, Espoo 2011, s. 58.

¹³ *Ibidem*, s. 65.

samym okazały się inspiracją do prac badawczych prowadzonych na terenie województwa lubelskiego. Badania przeprowadzone zostały w 2012 roku na grupie 461 podmiotów gospodarczych w ramach dwóch projektów badawczych. Pierwszy z nich był projektem realizowanym w obszarze badań statutowych UMCS w Lublinie pt.: „Wpływ działalności instytucji otoczenia biznesu na rozwój przedsiębiorstw we wczesnych fazach ich funkcjonowania”. Drugi to projekt MNiSW nr NN 113 303038 – „Finansowe instrumenty wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw w województwie lubelskim”.

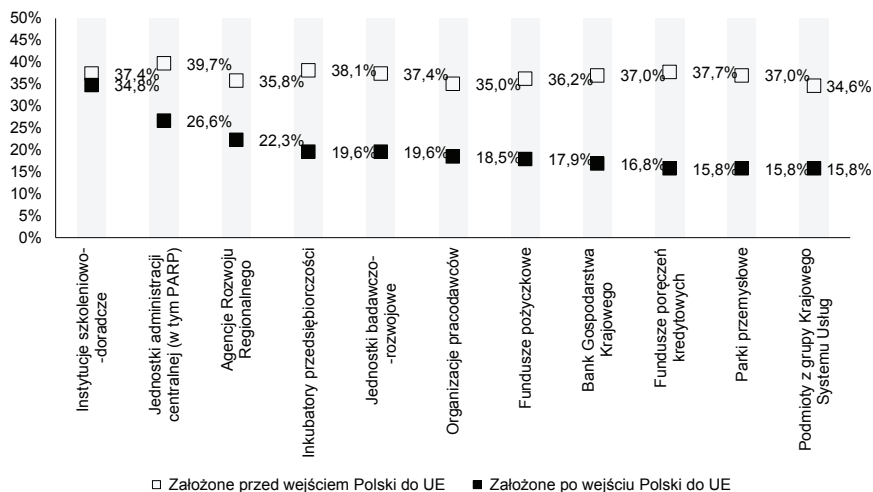
Dokonana została agregacja wyników badań wspólnych dla obydwu projektów, co z kolei umożliwiło przeprowadzenie szerszych porównań. W świetle doświadczeń innych państw członkowskich UE, zwłaszcza zaliczanych do grupy UE-12 czy UE-15¹⁴, powstało pytanie, czy rodzimi przedsiębiorcy, którzy rozpoczęli prowadzenie działalności gospodarczej po 2004 roku (od początku 2005 r.), różnią się w sposobie postrzegania rynkowej roli instytucji otoczenia biznesu od przedsiębiorstw założonych przed formalnym wejściem Polski do EU? Intuicja podpowiadała, że przedsiębiorcy nowi powinni wykazywać większe zainteresowanie różnorodnymi źródłami pomocy zewnętrznej, gdyż przynajmniej część instrumentów adresowana jest specjalnie do nich. Ponadto wiele podmiotów zostało uruchomionych jako „celowe”, zorientowane na pozyskanie pomocy publicznej.

Pierwszym zaskoczeniem był odsetek podmiotów korzystających ze wsparcia wybranych instytucji otoczenia biznesu. Okazało się, że jedynie w przypadku instytucji szkoleniowo-doradczych udział przedsiębiorstw korzystających, założonych przed wejściem Polski do UE i założonych po wejściu, był zbliżony i wyniósł odpowiednio 37,4% oraz 34,8%. W pozostałych analizowanych przypadkach odsetek ten okazał się zdecydowanie niższy w przypadku podmiotów powstałych po wejściu Polski do UE. Z oferty instytucji otoczenia biznesu skorzystało przeciętnie 37% badanych firm „starych” oraz nieco ponad 20% nowych. Największe różnice dotyczą współpracy z Parkami Przemysłowymi, Funduszami Poręczeń Kredytowych i Banku Gospodarstwa Krajowego, w przypadku których różnice przekraczają 20 punktów procentowych (por. rys. 1).

W świetle uzyskanych wyników można więc postawić tezę, że doświadczenie rynkowe stanowi jeden z czynników, które skłaniają przedsiębiorstwa do poszukiwania różnych możliwości wspierania i wzmacniają ich potencjał związany z absorpcją pomocy zewnętrznej. Poza tym można przyjąć tezę, że starsze podmioty dysponują większym potencjałem ekonomicznym oraz społecznym i mentalnym, pozwalającym im na korzystanie z szerszego wachlarza usług, co potwierdzałoby przywoływane wcześniej wyniki badań uzyskane przez Finów. Potwierdzają to również badania przeprowadzone przez Polską Agencję Wspierania Przedsiębiorczości w grudniu 2009 roku wśród 1206 przedsiębiorstw sektora MSP działających w Polsce. Zgodnie z ich wynikami, przedsiębiorstwa o dłuższym stażu na rynku były bardziej skłonne do poszukiwania możliwości rozwoju oraz różnych sposo-

¹⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:EU-27 (13.02.2013).

bów inwestowania. Ponadto charakteryzowała je większa odwaga w pozyskiwaniu funduszy europejskich i dotacji, co sprzyjało rozwojowi przedsiębiorstwa¹⁵.

Rysunek 1. Odsetek podmiotów korzystających ze wsparcia IOB

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań bezpośrednich.

Starsze przedsiębiorstwa zdecydowanie częściej miały stworzone przemyślane strategie i plany inwestycyjne. Pozwalało im to inaczej spojrzeć na zagadnienie związane z koniecznością i chęcią rozwoju firmy. Przekładało się w konsekwencji na ich większą znajomość ofert rynku finansowego oraz niekomercyjnych źródeł finansowania, a także instytucji otoczenia biznesu¹⁶.

Poddając dalszej analizie wyniki badań wykorzystanych w ramach artykułu, należy stwierdzić, że nie najlepiej wypadła także ocena instrumentów, które znajdują się w ofercie instytucji otoczenia biznesu. Podjęta próba wartościowania wpływu poszczególnych form wsparcia na rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw działających na terenie województwa lubelskiego dała w rezultacie wartość przeciętną 2,17 w przypadku podmiotów założonych przed wejściem Polski do UE oraz 2,32 dla założonych po wejściu w pięciostopniowej skali.

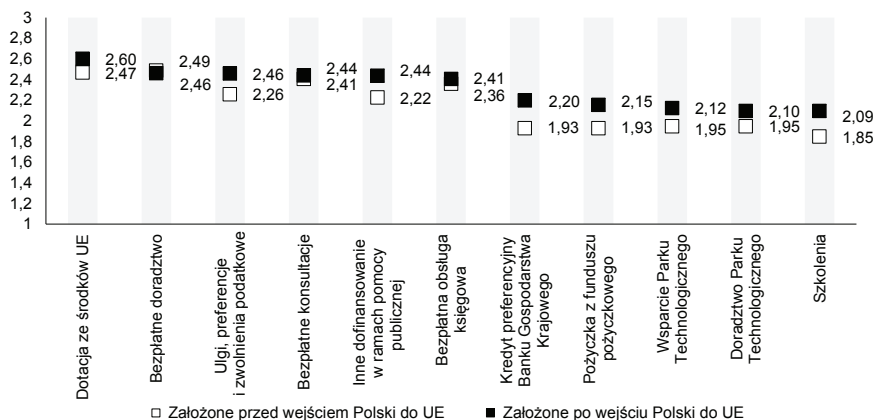
Najwyższą siłę wpływu na rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności zdaniem badanych posiadają dotacje bezpośrednie, a w grupie pięciu najwyższej ocenianych instrumentów znalazły się trzy o charakterze finansowym (por. rys. 2). Obok dotacji są to ulgi

¹⁵ W. Orłowski, R. Pasternak, K. Flaht, D. Szubert: *Procesy inwestycyjne i strategie przedsiębiorstw w czasach kryzysu*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010, s. 51.

¹⁶ *Ibidem*, s. 65.

i preferencje podatkowe oraz inne formy dofinansowania w ramach pomocy publicznej. Uzyskana gradacja instrumentów nie jest zaskoczeniem. Badacze niejednokrotnie wskazywali na kluczową rolę instrumentów finansowych we wspieraniu prorozwojowym podmiotów gospodarczych. W 2009 roku na zlecenie Polskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości przebadanych zostało 1500 mikroprzedsiębiorstw działających w różnych branżach, zlokalizowanych na terenie całego kraju. Grupa badanych podmiotów reprezentowała więc województwa i obszary o zróżnicowanej atrakcyjności inwestycyjnej. Zgodnie z uzyskanymi wynikami największą skuteczność wśród finansowych instrumentów wspierania przedsiębiorczości i innowacyjności mają dotacje. Istotne znaczenie odgrywają również preferencyjne kredyty i pożyczki, a także ulgi podatkowe. Wskazane formy wsparcia najwyżej ocenione zostały przez przedstawicieli województw małopolskiego oraz świętokrzyskiego. Warto również zaznaczyć, że przedsiębiorstwa, które nie podjęły dotąd współpracy z IOB, „odczuwały” dużą potrzebę ze skorzystania z finansowych instrumentów wsparcia w przyszłości¹⁷.

Badania wykorzystane w ramach artykułu wykazały również, że istotny wpływ zdaniem ankieterowanych wywierają także usługi miękkie, jak bezpłatne doradztwo oraz bezpłatne konsultacje (por. rys. 2). Nadmienić należy, że doradztwo jest jednym spośród analizowanych instrumentów, który został nieco lepiej oceniony przez przedsiębiorstwa, które rozpoczęły działalność gospodarczą przed rokiem 2004. Różnica jest jednak symboliczna i wynosi zalewie 0,03 (podmioty starsze 2,49, młodsze 2,46).

Rysunek 2. Ocena instrumentów wsparcia oferowanych przez IOB

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań bezpośrednich.

¹⁷ M. Juchniewicz, B. Grzybowska: *Innowacyjność mikroprzedsiębiorstw w Polsce*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010, s. 173–175.

Na drugim biegunie znajdują się szkolenia oceniane najstabiliej. Ich wpływ na rozwój przedsiębiorczości oceniony został poniżej 2 przez podmioty, które rozpoczęły działalność przed wejściem Polski do UE, oraz nieco ponad 2 przez przedsiębiorstwa nowe. Co ciekawe, najniżej zostały ocenione te formy wsparcia, z których przedsiębiorcy oraz ich pracownicy korzystają najczęściej¹⁸. Pomimo powszechności wykorzystania, szereg analiz i ekspertyz wskazuje na ich niską skuteczność. Chociażby w kontekście aktywizacji rynku pracy wskazuje się, że wśród różnych instrumentów od długiego czasu najmniej efektywne są szkolenia oraz prace społecznie użyteczne. Dane kilkuletnie pokazują wręcz spadek ich skuteczności¹⁹. Z drugiej strony padają argumenty mówiące, iż pozytywne efekty szkoleń uwidaczniają się w perspektywie wieloletniej, czyli w horyzoncie znacznie dłuższym, niż prowadzona jest ewaluacja związana z udzieleniem danego instrumentu, obejmująca zazwyczaj okres od 3 do 6 miesięcy po zakończeniu wsparcia²⁰. Niemniej jednak relatywnie często formułowane są osądy o relatywnie niskiej efektywności szkoleń, chociaż prawda, jak to najczęściej bywa, leży zapewne gdzieś pośrodku.

Relatywnie nisko oceniona została też rola parku technologicznego. Jest to o tyle zaskakujące, że celem statutowym tego rodzaju instytucji jest wspieranie i kreowanie przedsiębiorczości innowacyjnej.

Podsumowanie

Absorpcja wsparcia prorozwojowego, podobnie jak realizacja innych funkcji przedsiębiorstwa, wymaga określonego doświadczenia i „próbownia” oraz uporządkowania typowych procesów biznesowych. Jest to zapewne główny powód sprawiający, że lubelscy przedsiębiorcy o ugruntowanej pozycji rynkowej zauważalnie częściej zawiązywali akty współpracy z lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu w porównaniu z rynkowymi „nowicjuszami”. Zgodne jest to zresztą z wynikami uzyskanymi przez fińskich badaczy, analizujących dane statystyczne europejskich firm pochodzących z różnych regionów, zgodnie z którymi udowadniają, że doświadczenie przekłada się na częstość uzyskiwanego. Zależność tego rodzaju wydaje się być naturalna. Z drugiej jednak strony doświadczenie stoi w parze z wyższym poziomem krytycyzmu wobec poszczególnych instrumentów wsparcia. Rynkowi outsiderzy w niemal każdym analizowanym przypadku nieco niżej ocenili oferowane formy pomocy. Wskazuje to poniekąd na wyższy poziom ich świadomości związa-

¹⁸ *Usługi doradcze oraz instrumenty wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw w ramach Polityki II szansy*. Ekspertyza sporządzona na potrzeby projektu Polityka II szansy realizowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, PARP, Warszawa 2011, s. 28.

¹⁹ Por: www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/efektywnosc-podstawowych-form-promocji-zatrudnienia-i-aktywizacji-zawodowej-w-latach-2007-2009/.

²⁰ J. Bieliński, M. Bobe, M. Strzalska, J. Zawistowski: *Aktywne polityki na elastycznym rynku pracy*, [w:] *Zatrudnienie w Polsce 2007. Bezpieczeństwo na elastycznym rynku pracy*, red. M. Bukowski, MPiPS, Warszawa 2008, s. 145–158.

nej z cechami, które powinny posiadać odpowiednio przygotowane instrumenty wsparcia znajdujące się w ofercie IOB.

Literatura

- Bieliński J., Bobe M., Strzalska M., Zawistowski J.: *Aktywne polityki na elastycznym rynku pracy*, [w:] *Zatrudnienie w Polsce 2007. Bezpieczeństwo na elastycznym rynku pracy*, red. M. Bukowski, MPiPS, Warszawa 2008.
- Commission Staff Working Paper. Creating Top-Class Business Support Services*, Commission of the European Communities, Brussels, 28.11.2001.
- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:EU-27.
- Juchniewicz M., Grzybowska B.: *Innowacyjność mikroprzedsiębiorstw w Polsce*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010.
- Kamińska A.: *Wpływ instytucji otoczenia biznesu na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w regionie lubelskim*, „Barometr Regionalny” 2011, nr 1 (23).
- Kwieciński J.: *Stan wykorzystania Funduszy Europejskich VI raport*, BCC, Warszawa 2012.
- Laakso J.: *Public R&D and Business Support in Finland Objectives and Impact*, Department of Economics Aalto University School of Economics, Espoo 2011.
- Matusiak K.: *Rozwój systemów wsparcia przedsiębiorczości. Przesłanki, polityka i instytucje*, ITE-PIB, Radom–Łódź 2006.
- Orłowski W., Pasternak R., Flaht K., Szubert D.: *Procesy inwestycyjne i strategie przedsiębiorstw w czasach kryzysu*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010.
- Płoszaj A.: *Instytucje wsparcia biznesu i promowania innowacji w województwie lubelskim*, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG, Warszawa 2012.
- Raport za 2011 r. z postępu wdrażania Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2007–2013*, Departament Koordynacji i Wdrażania Programów Regionalnych w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
- Regionalna strategia innowacji na lata 2008–2015*, red. M. Klepka, Oficyna Wydawnicza Politechniki Lubelskiej, Lublin 2008.
- Research to understand the Barriers to take up and use of Business Support*, Centre for Enterprise and Economic Development Research, London 2011.
- Schwab K., *The Global Competitiveness Report 2012–2013*, World Economic Forum, Geneva 2012.
- Sprawozdanie roczne z wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013 za 2011 r.*, Załącznik nr 5, Warszawa 2012.
- Sprawozdanie z realizacji priorytetów komponentu regionalnego PO KL w woj. lubelskim za rok 2011*, Załącznik nr 7. *Wartość udzielonej i wypłaconej pomocy publicznej oraz pomocy de minimis w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki*, Lublin 2012.
- Tworzenie związków kooperacyjnych między MSP oraz MSP i instytucjami otoczenia biznesu*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2006.

Usługi doradcze oraz instrumenty wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw w ramach Polityki II szansy. Ekspertyza sporządzona na potrzeby projektu Polityka II szansy realizowanego przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, PARP, Warszawa 2011.

www.lawplublin.ebip.lublin.pl/index.php?menu=prawo&stage=dok_5&name=Statut.

www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/efektywnosc-podstawowych-form-promocji-zatrudnienia-i-aktywizacji-zawodowej-w-latach-2007-2009/.

mgr Ada Domańska

dr Robert Zajkowski

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Streszczenie

Institucje otoczenia biznesu w istotny sposób wpływają na rozwój przedsiębiorczości. Współpraca przedsiębiorstw z instytucjami otoczenia biznesu, przybierająca początkowo charakter incydentalnych zdarzeń, z czasem przeobraziła się w stałe procesy uzupełniające wszystkie inne funkcje realizowane przez podmioty gospodarcze. Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie o ocenę i postrzeganie działalności instytucji otoczenia biznesu przez podmioty gospodarcze o różnym „stażu” rynkowym. Do analizy zostały wykorzystane badania przeprowadzone w 2012 roku na grupie 461 podmiotów gospodarczych w ramach dwóch projektów badawczych. Pierwszy z nich był projektem realizowanym w obszarze badań statutowych UMCS w Lublinie pt.: „Wpływ działalności instytucji otoczenia biznesu na rozwój przedsiębiorstw we wczesnych fazach ich funkcjonowania”. Drugi to projektu MNiSW nr NN 113 303038 – „Finansowe instrumenty wsparcia rozwoju innowacyjności przedsiębiorstw w województwie lubelskim”.

PERCEPTION OF BUSINESS SUPPORT INSTITUTIONS' IMPACT ON DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN THE OPINION OF SUPPORT BENEFICIARIES IN THE LUBELSKIE REGION

Summary

Business support institutions have a significant impact on the development of entrepreneurship. Cooperation between enterprises and business support institutions initially has a form of incidental events. After a certain amount of time it turns into solid complementary processes which complement all the other functions performed by the entrepreneurs. The aim of the article is an attempt to answer the question about opinion and perception of business support institutions by the economic entities in different stages. Research conducted in 2012 on a group of 461 economic entities were used for the analysis. The first project was about the “Impact of business support institutions on development of businesses in the early stages”. The second project was financed by Ministry of Science and Higher Education (number NN 113 303038) – “Financial support instruments for development of innovative enterprises in the Lubelskie Region”.

